

Izhaja vsak de-
lavnik popoldneCENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uradništvo in upravištvo v Ko-
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 59 — Telefon
upravištva št. 228CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Dr. H.

Razoroženje.

Severnoameriške zvezne države pripravljajo za pozno jesen konferenco v Washingtonu, na kateri bi se naj govorilo razven o razdelitvi interesnega območja ob Tihem morju tudi o razoroževanju držav. Vsi miroljubni narodi, osobito pa miroljubni stanovni kakor je delavski in kmetski, želijo, da bi prišlo na tej konferenci do konkretnih sklepov o razoroženju in da bi se ti sklepi tudi izvedli. Gotovo bo kapitalizem roval proti ugodnemu uspehu konference, ki bi mu bil seveda v škodo, a beda in siromaštvo narodov bi naj v Washingtonu zbranim državnikom dala junaštvo, da se oslobodijo nesrečonosnega vpliva svetovnega kapitala. Svetovna vojska je dala militarizmu neverjetnega, gigantskega razmaha, a sedaj je čas, da se zopet stremimo in vrnemo k delu za napredek in prosveto.

Stroški za izdrževanje vojnih uprav so tudi sedaj po vojski kolosalni in gredo v milijarde. V nemškem tedniku »Die Voss« je Hartmut Merleker priobčil najnovejše podatke o stanju vojne moči različnih držav ter izračunal stroške v nemške marke po kurzu od 29. julija 1921.

Država	Vojaštvo Mornarica		Izdatki v milijonih nemških mark	
	dne 1. 8. 21	Vojna moč	Vojaštvo	Mornar.
Nemčija	100.000	15.000	2.785,9	578,9
Francija	732.891	53.500	27.560,0	4.428,0
Belgija	8.000.000	80.000	6.991,8	60,0
Anglija	113.500	1.000	47.908,0	23.925,0
Svedska	350.000	1.000	1.344,0	564,0
Norveška	236.000	128.000	270,0	100,0
Danska	56.200	10.000	480,0	300,0
Finska	250.000	20.000	500,0	100,0
Sovjetska Rusija	15.400	1.400	?	?
Poljska	80.000	5.000	2.897,5	100,0
Četka	36.600	6.000	6.000,0	—
Jugoslavija	150.000	3.000	4.000,0	400,0
Rumunija	800.000	10.000	2.500,0	80,0
Grška	2.000.000	40.000	4.000,0	500,0
Italija	600.000	2.253	8.000,0	2.000,0
Švica	1.000.000	4.000	1.800,0	—
Nizozemska	200.000	—	1.276,0	990,0
Španija	400.000	—	1.637,0	830,0
Portugalska	240.000	25.000	300,0	50,0
Turška	190.715	16.000	1.000,0	—
Japonska	800.000	25.000	31.240,0	12.192,6
Južnoafr. Zveza	30.000	3.000	387,0	—
Severna Amerika	200.000	6.000	55.941,6	33.360,0
Kanada	45.000	2.000	350,0	120,0
Meksika	208.781	156.670	1.200,0	—
Srednja Amerika	4.000.000	500.000	300,0	—
Argentinitija	48.000	2.000	600,0	400,0
Brazilija	30.000	2.000	740,0	450,0
Čile	180.000	7.500	450,0	390,0
Ostala Juž. Amerika	100.000	5.000	1.000,0	150,0
Avstralija	50.000	3.706	2.030,0	160,0
	335.000	5.000		
	30.000	8.000		
	150.000	10.000		

Kot največja vojna sila na svetu se nam predstavlja Francija. Sicer je zmanjšala vojno dolžnost na 18 mesecev, a ta določba ji služi, da tem intenzivneje pripravljajo domovino in kolonije na krvavi posel. Sicer je mirovno stanje sovjetske Rusije za nekaj desetletij večje kakor Francije, a pri Francozih to dvakrat nadomesti disciplina in vojna izobrazba. Velikanska je tudi vojna moč notranje tako neurejene republike Poljske, a stroški so zaradi poljske valute primeroma majhni. Suhozemska vojna moč Italije ni mnogo večja kakor Jugoslavije. Mnogo večja država Rumunija ima manjše število vojaštva nego Jugoslavija, a mala Belgija zopet razmeroma večje. Anglija ni več najjačja pomorska sila, ampak Severna Amerika, ki

šteje za vse svoje vojaštvo na leto 89 milijard mark.

Svet je do temena v orožju. V mirovnem stanju imamo s častniki vred 5 in pol milijona ljudi pod orožjem. V mornaricah jih služi preko pol milijona. Stroški za suhozemsko vojaško upravo znašajo letno

220 milijard mark in za mornarico 85 milijard. Pri tem niti stroški sovjetske Rusije in nekaterih velikih azijskih in afrikanjskih držav niso všteti.

Trpeči, delavni svet ima vsaj eno skupno željo: razoroženje!

Kralj Peter na mrtvaškem odru.

Belgrad, 18. avgusta. Zjutraj ob 7. uri 30 minut je došel dr. Milanović v saborsko cerkev ter otvoril pokrov krste, v kateri leži kralj, ki ga je pomazilil z balzomom. Točno ob 8. uri, kakor je bilo objavljeno, se je pričelo spuščati občinstvo v cerkev. Prebivalstvo je z vseh strani obkolilo saborsko cerkev. Cerkev izgleda veličastno. Globoka črna v cerkvi je izraz velike žalosti, ki se čuti povsod. Vsa vrata so okrašena s črnimi draperijami, ki segajo do tal. Ob vratih stoji gardisti, ki so postavljeni tudi v cerkvi. Tudi tla so pokrita s črnimi preprogami, istotako ikonosec, stebri, kraljeva stolica, govornica in kor. Sredi cerkve je postavljen katafalk, na katerem se nahaja krsta s truplom pokojnega kralja. Okoli krste stoji osem velikih sveč, spredaj dva srebrna angela in na vseh štirih straneh ob vsakem vogalu krste veliki kropilniki. Ob straneh stojita po dva častnika z golima sabljama. To so častniki belgrajske posadke, ki se menjajo vsako uro. Za krsto proti glavi kralja stoji klečalnik z evangelijem. Okoli katafalka stoji štirinajst gardnih vojakov v svečanem kroju, ki tvorijo velik krog. Katafalk, na katerem leži krsta, je ovit s trobojnico. V krsti je svinčen vložek, a krsta sama je

prevlečena s svilo. Zunaj je krsta iz hrastovega lesa. Pokrov je znotraj prevlečen z belo svilo s čipkami. Preko pokrova je široka državna zastava z zlatimi resami, ki vise preko roba. Kraljev obraz je nekoliko potemnel, vendar pa je ostal v njem izraz blagosti in dobrote. Velika množica občinstva, ki prihaja skozi severna in odhaja skozi južna vrata, se pomika neprestano mimo krste. Dostop je dovoljen do krste same.

Belgrad, 18. avgusta. Dosedaj je naročenih v cvetličnih trgovinah do 1000 venecv. Vse korporacije in mnogo privatnih oseb poklanja vence na oder pokojnega kralja. Med njimi se nahajajo tudi venci z napisom: »Zaščitniku slobodne štampe — Jugoslovensko novinarsko združenje«, »Svoju velikomu kralju heroju Petru I. od duboko ožaloščenih dobrovoljaca Sreza trebinjskega kršne Hercegovine«, »Bezsmrtnemu kralju i četniku — Udruženje srpskih četnika«, »Kralju mučeniku — Hričanska zajednica mladih ljudi«.

Belgrad, 18. avgusta. Kakor se doznavajo, bo prisostvoval pogrebu kralja Petra tudi oddelek francoske armade, da mu izkaže čast kot častniku francoske vojske in francoske častne legije.

Težave radi prisege kralja Aleksandra.

Belgrad, 18. avgusta. Ustava predvideva za slučaj smrti kralja rok desetih dni, v katerem mora novi kralj prisesti narodu na ustavo in zvestobo. Ker pa so nastale ovire radi boleznii kralja Aleksandra, se razpravljalo o načinu, kako bi novi kralj mogel položiti svojo prisego. Zato je tajnik narodne skupščine izdal objavo, v kateri napoveduje, da se sestane narodna skupščina v soboto 20. t. m. Mnenje nekaterih je, da bi se morala odposlati v Pariz posebna deputacija vlade in parlamenta, pred katero bi novi kralj kot pred za-

stopniki države položil prisego na ustavo. Po drugem mnenju se sodi, da je kralj odsojen od države radi jačje sile, ki je povzročila bolezen in da ne bi mogel v takem stanju položiti prisege, tudi ako bi bil v Belgradu. Vsied tega bi se morala prisega odložiti do njegovega okrevanja. Kateri izmed dveh predlogov naj se uveljavi, ima sklepati narodna skupščina na svoji seji v soboto.

Belgrad, 18. avgusta. Tekom večerajšnjega dne se stanje boleznii kralja Aleksandra ni poslabšalo niti zboljšalo.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 18. avgusta. Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je v prvi vrsti razpravljalo o boleznii kralja Aleksandra. Vlada je sklenila, da se odposljeta iz Beograda v Pariz dva zdravnika, specialista kirurga, in sicer dr. Vojislav Subotić in dr. Koen. Za tem se je govorilo o evakuaciji Baranje. Prevladovalo je mnenje, naj se Baranja ne evakuira, dokler Madžarska ne izvrši vseh obveznosti na podlagi trianonske mirovne pogodbe. Po trianonski mirovni pogodbi mora Madžarska izvesti razorožitev svoje vojske ter evakuirati Zapadno Madžarsko, ki ima po isti pogodbi pripasti Avstriji. Medtem se je na popoldanski seji ministrskega sveta, ki je bila nenadoma sklicana za 16., ponovno pretresalo vprašanje izpraznitve Baranje. Ker je naša vlada lani meseca junija prevzela in podpisala obveznosti, na podlagi katerih ima izpraz-

niti Baranje v času med 18. in 24. avgustom t. l., je vlada po ponovni razpravi in zaslšanju ekspertov sklenila na popoldanski seji, da se izda naredba, po kateri se ima pričeti z evakuacijo Baranje. Evakuacija se ima izvršiti po navodilih, ki so bila že prej določena. Evakuacija bi se imela na podlagi obveznosti, podpisanih od naše vlade, pričeti že danes ob 12. uri. Radi tega se bo pričelo izpraznjevanje Baranje takoj, ko prejmejo naše pristojne oblasti v tamošnjih krajih sklep vlade o izpraznitvi. Nadalje je bilo na ministrski seji določeno besedilo kraljevega manifesta, ki se bo izdal na narod. Manifest je kratek in vsebuje med drugim obvestilo, da bo kraljevo oblast vršila do povratka kralja vlada. Manifest bo natiskan v »Službenih Novinah«, ko pride odobrenje iz Pariza.

Vprašanje Pečuha.

Belgrad, 19. avgusta. (Izv.) Naša vlada se glede Baranje nahaja v težkem položaju, ker stoji odločno na stališču izvršitve mirovni pogodbe. In dočim smo mi izpolnili vse obveznosti, Madžari ne mislijo na izpolnitev določb trianonske pogodbe. Naša vlada bo podvzela ostre korake, da izpolni mažarska vlada vse obveznosti napram nam.

Belgrad, 19. avgusta. (Izv.) V belgrajskih političnih krogih se misli, da bo prišlo do krvavih bojev, predno bodo Hortyjeve čete zasedle bajski trikot. Naša vlada ne more pečujskega prebivalstva podpirati niti materialno niti moralno, ker je mnenja, da naj o zadevi sklepa vrhovni svet ali pa zveza narodov.

Belgrad, 19. avgusta. (Izv.) V Belgrad je prispela komisija za razmejitve z Ma-

Železniška nesreča pri Krškem.

Ljubljana, 19. avg. Čsl. praškemu br-zovlaku št. 507 se je včeraj okoli 5. ure pop. pripetila nesreča na progi Zidani-most—Zagreb in sicer 5 minut med postajama Rajhenburg in Videm—Krško. Vlak je skočil s tira in je pet vagonov strlil. Skoda je samo materialna. Človeških žrtev ni, razen lahkopokodovane deklice. Podrobnosti še niso znane. Za vzrok nesreče se še ne ve. Ker pa ni nobene stvari brez vzroka, sumimo, da se je nesreča zgodila na ovinku. Kakor znano, južna železnica odpušča delavce iz služb in skrbi malo za popravo prog in posameznih tračnic. Vijaki pri tračnicah so povsem razruvani in slabo pritrjeni. Nesreča se je torej najbrže zgodila na ovinku, kjer je vlak pridrvel in so tračnice odnehale. Op. ur.)

Radi železniške nesreče je vozil današnji simplonski orient ekspres preko Karlovca. Z ekspresom so se peljali člani vladarske rodbine v Belgrad k pogrebu.

Stojan Protić u Zagrebu.

Zagreb, 19. avgusta. (Izv.) Včeraj je prispel v Zagreb iz Rogaske Slatine poslanec Stojan Protić. Tekom večerajšnjega dne je imel več važnih razgovorov s lukajšnji-mi vodilnimi politikmi. Danes je odpotoval na Plitvička jezera, od koder se jutri vrne v Zagreb in odpotuje direktno v Belgrad, da prisostvuje svečanostim pri pogrebu kralja Petra.

SEJA ZAKONODAJNE SKUPŠČINE.

Belgrad, 19. avgusta. (Izv.) Jutri se vrši seja zakonodajne zbornice. Na seji se bo reševalo vprašanje zapresee kralja Aleksandra na ustavo. Predsednik Ribar še ni prispel. Pričakuje se ga danes zvečer.

PROTIMILITARISTIČNO ZBOROVANJE V PARIZU.

Pariz, 18. avg. Kakor poroča »Echo de Paris«, so komunisti včeraj sklicali protimilitaristično zborovanje, na katerem so protestirali zoper uporabljanje oborožene sile v sporu, ki obstoji med podjetniki in delavci kovinske industrije. Končno je množica zapela internacionalno himno v nemškem jeziku. Posredovati je morala policija, ojačena z eskadronom huzarjev, ki je razpršila množico na Kleberjevem trgu. Aretirala je več udeležencev.

Politični dogodki.

+ Naše učiteljsvo ima sedaj prestatu hudo preizkušnjo; oni, ki jo bodo prestali, bodo zlata vredni značaji. Višji šolski svet ne oddaja služb po zmožnosti prosilcev, tudi se ne ozira na to, da so bile te prvovrstne moči že po več let začasno uslužbene na dotičnih razpisanih mestih, niti na ternopredloge krajnih šolskih svetov, za gospode JDSarje je mero-dajna le strankarska pripadnost. Ne ljudstvo, ki učitelja rabi in ga plača, ampak klika odločuje, kdo bodi nastavljen in koga naj ljudstvo plačuje. Merodajni krogi, ki ta sistem podpirajo, pa ne vidijo, kako s tem izpodkupujejo bolj in bolj državo, katera sloni v prvi vrsti na pravični upravi.

+ Socialpatrioti pod varstvom in zaščito Pribičevića. Minister za notranje zadeve Svetozar Pribičević je poslal vsem političnim oblastem okrožnico, v kateri se določa, kako imajo oblasti nastopati proti socialdemokratom. V tej okrožnici se poudarja, da so socialdemokratom dovoljena vsa legalna sredstva za agitacijo in propagando v njih razrednem boju. — Ta nežna skrb velikega demokrata Pribičevića za socialdemokrate je popolnoma v skladu z dosedanjim delovanjem socialpatriotskih voditeljev à la Kristan Tone in drugi in je značilna tem bolj, ker Pribičević ne omenja drugih opozicijskih strank, katerih pristaji in ustanove so izpostavljene divjanju državotvornih elementov. Pripominjamo še, da »Naprej« dosedaj še ni omenil te okrožnice.

PRETEP MED ZEMLJORADNIKI IN RADIKALCI.

Sarajevo, 19. avgusta. (Izv.) Pred dvema dnevoma so imeli zemljoradniki v Prnjavoru veliko javno skupščino. Na skupščini je prišlo med radikali in zemljoradniki do pretepa in je bilo mnogo ljudi nevarno in lahko ranjenih. Zemljoradniška poslanca Janiša in Gjakić sta le s težavo odnesla zdravo kožo.

— Zopet prepovedani listi! Ministrstvo za notranje stvari je s sklepom od 14. avgusta t. l. prepovedalo v naši državi razširjanje lista «Tribuna Sanatulu», ki izhaja v Temešvaru, ker piše proti interesom naše države. — Ministrstvo za notranje stvari je s sklepom od 14. avgusta t. l. prepovedalo v naši državi razširjanje lista «A Nap», ki izhaja v Budimpešti, ker piše proti interesom naše države.

— Draginja, o kateri se je pričakovalo, da se polagoma ublaži, zopet narašča. Vsi delci suše je koruza na debelo posušila od 6 na 9 K in čez. Žito je ravnotako posušilo na precej napete cene in pričakovati je, če se odcepi en del Baranje in Bačke in priklopi Ogrski, še nadaljnjega zvišanja, ker je ravno v tem kraju naše domovine precejšen del naše žitnice. Poleg tega se je pa znižala za žito tudi izvozna carina, tako da bo izvoznikarjem delo olajšano in zagotovljen večji profit. Tako je videti, da nas bodo oskubili naši sosedje krog in krog. V notranjosti nas pa skubejo razne banke in izvozniška velepodjetja. Kaj pravi pa k temu ljudstvo, se nihče ne vpraša.

— Usoda »Hrvatske legije«. V Beogradu se je nastanil bivši tuzlanski odvetnik Ambrozij Držić, ki je kot član »Hrvatske legije« iz l. 1920, pobegnil v inozemstvo in sedaj na lasno prošnjo dobil dovoljenje, da se vrne. Držić pripoveduje o zablodi hrvatskih legionarjev v tujini, ki so delali na kist naših zunanjih sovražnikov in se z njimi vezali. Pravi, da je sedanje stanje teh emigrantov obupno, ker nimajo v tujini nobenega prijatelja. Vsi so na tem, da spoznajo svojo zmoto in se vrnejo v domovino.

— Pomožna akcija za Rusijo. Po Hoverjevem sporočilu so se pogajanja v Rigi končala s popolnim sporazumom glede pomožne akcije za Rusijo.

— Razorožitev prebivalstva v Italiji. Italijanska vlada je poslala prefektom nova ostra navodila, da pod osebno odgovornostjo preprečijo nadaljnja nasilja med posameznimi političnimi skupinami. Med prebivalstvom se mora pobrati vse vojaško orožje, orožnih listov se ne sme več izdajati, a kdor že ima orožni list, pa ga zasačijo pri kakih nemirih, mora orožni list takoj vrniti.

Dnevni dogodki.

— Pobijanje draginje. Izšla je v Uradnem listu št. 97 nova uredba o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije. Uvedejo se zopet najsmanjše cene in občinska sodišča za pobijanje draginje. Kazni so določene do 200.000 dinarjev in zaplenbo blaga. Kakor nas uči skušnja, med vojno vsi izjemni zakoni niso pomagali in omejili draginje, večinoma so jo še zviševali, šele ko je nastopila konkurenca, je cene blagu, katerega je prišlo dovolj na trg znižala. Zato si tudi od te uredbe mnogo ne obetamo. Bo pač zopet mnogo vika in krika na obeh straneh, vspeha pa nič. Vlada naj raje skrbi s primerno izvozno, uvozno in carinsko politiko ter s kontrolo bank, kakor tudi z ureditvijo naše valute, da se odstranijo vzroki draginje, potem se bodo cene same izravnale.

— V mežiški dolini razgraja griza, posebno močno je nastopila v Prevaljah. Gostilne ne smejo točiti, da se prepreči razširjenje te bolezni, kljub temu pa vlada med ljudstvom veselo razpoloženje, kajti pretečno nedeljo je bilo v Črni nič manj kot pet porok. Harmonika je pela, da je bilo kaj in veseli svatje so še naslednji

praznik zjutraj v poleg cerkve ležeči gostilni s petjem in kričanjem motili službo božjo. — Pri nas so se vršili na nedeljo in praznik shodi Delavske zveze, ki so bili zelo dobro obiskani, posetil nas je govornik iz Maribora. Da postane ob takih prilikah pozoren tudi demokratični Izrael, je samoobsebi umevno. Nismo pa vedeli, da je nek tamošnji učitelj zašel med »špiceljne«. Moža poznamo dobro še izza stare Avstrije, kako navdušen nemčur je bil. Ob prevratu, ko je pihal soc.-komunistični veter, se je prišteval tej stranki. Ta dan je pa napenjal ušesa za JDS-arje. Odprl je okenca pri vratih gostilniške obe in vleklen na ušesa, kako je govornik lvalil njegovo stranko. Ker je pa stara navada JDS-arjev, da smatrajo sebe za državnotvorni element in če udriha kdo čeznje, trdiijo, da se govori protidržavno, je tudi navedeni gospod sedel na kolo in jo odjadral v Prevalje. Kako zdravilo je tam dobil zasvoje bolečine, nam ni znano, vemo le toliko, da se je pri naslednjem skodu v Črni pojavil vladni komisar. Kako pa taki učitelji vrše svoje stanovske dolžnosti v šoli in vzgajajo mladino, je drugo vprašanje. Mogoče o tem kaj več prihodnjic. Gotovo je le eno, da si s takimi stanovskimi tovariši učiteljski stan ne bo pridobil na ugledu.

— Prehod preko državne meje je po novi naredbi dovoljen le po železnici. Zabrannjen je pa vsak drug prehod tudi po doslej dovoljenih carinskih potih. S tem se hoče zabraniti, izseljevanje iz naše države, brez oblastvenega dovoljenja. Kdor se namerava izseliti ali le potovati v prekormske kraje naj si dobro prebere naredbo osrednje vlade št. 255 v štev. 97 Uradnega lista za Slovenijo, ker so tam izdane nove, natančne in stroge naredbe, katerih radi obsežnosti ne moremo navajati.

— Deželna konferenca železniških strojevodij, kurjačev in kjučarjev se je vršila te dni v Zagrebu. Navzočih je bilo 68 delegatov, ki so zastopali 13.000 svojih tovarišev. Na konferenci so razpravljali o organizaciji in mezdih zahtevah. Glavni predmet pa je tvorilo vprašanje službene pragmatike. Konferenca je naročila osrednjemu odboru zveze, naj izdela načrt za pragmatiko in ga takoj predloži na merodajnem mestu.

— Zidanje dijaškega doma v Zagrebu hitro napreduje. Dosedaj so izvršena vsa zemeljska in betonska dela do pritličja. Pri zidanju pomaga sedaj 50 dijakov; za več ni uporabe, ker morajo večino del izvrševati izučeni zidarji. V približno treh tednih bosta dva paviljona popolnoma gotova, do srede novembra pa vseh petero in bo tako preskrbljeno lepo in zdravo stanovanje za 300 dijakov. Zgradbe bodo vzorne. Vsa dela nadzoruje tehnični svetnik rektor Schön, ki je napravil tudi načrte.

— Borzijanci. Zagrebški listi poročajo: Ves Zagreb je enodušen v žalovanju za pokojnim kraljem. Od največje palače do zadnje revne hišice ni stanovališča brez žalne zastave. Vse trgovine, tudi najmanjše, imajo v svojih izlozbah v črmino ovite kraljeve kipe ali slike. Vse javne prireditve so prenehale. Samo en sloj dela izjemo: borzijanci. Le-ti niso prenesli preko srca, da bi borza v znak žalovanja le en dan prenehala z »delom«. — Temu se ni čuditi. Borzijancem je kralj bog — denar in ta ni umrl.

— Novo kopalšče v Dalmaciji. Češkoslovaške banke in hotelirska zveza so kupile poleg Dubrovnika v Kuparih več zemljišč ob morju, kjer bodo zgradile več sanatorijev, bolnišnic, vil in morskih kopalšč.

Ravno pred mojim vrati zaslišim glas — »tukaj, ekselencija!«. Zaškriplje zaph, nato ključavnica, vrata široko odpró. Naglo vstopi polkovnik, za njim predsednik sodnega dvora, na hodniku zapazim orožnike. »Zakaj prihaja predsednik sodnega dvora? Ali bo navzoč pri moji usmrtni?«
»Bog živi, gospod Geršuni,« zadoni mehke glas v basu. Zelo je razburjen, obraz nenavaden. Približa se in spregovori s slavnostnim glasom:
»Prinašam vam najvišje pomiloščenje! Življenje vam je podarjeno!«
Te besede so se mi zadržale v spominu. Takrat mi je bilo, kot da so me zabolili.

Hočem ga prekiniti, a on ima tako blažen pogled, tako je presunjen po velikosti svoje misije, da se ima za odposlanca nebes, ki je prinesel odrešilno poročilo. Moj jezik popušča in ne morem mu reči nobene neotesane surovosti.

»Jaz nisem prosil za to, ali veste?« vprašam.

»Da, vem!«
Odhaja. Nekaj sekund stojim brez pregebja. Potem se spustim, kakor stojim ob klopi, rahlo in komaj zaznatno nanjo. Celo telo se stresa. Začčkoma malo, potem vedno močnejše, vedno močnejše. Roke se tresejo, da se grebejo z neverjetno močjo v rjuho. Zobje klopotajo. Stresajoč mraz drvi po meni. (Dobro se spominjam: imel nisem nobenih misli. V takem položaju

— Kanal zmage na Piavi. V Trevisu se je ustanovil konzorcij, ki bo zgradil »Kanal zmage« na Piavi.

— Stavka na Grškem. Radi stavke kurjačev in mehanikov počiva od včeraj vse delo v pirejski luki.

— Zastoj industrije v Rusiji. Kakor javlja »Politiken« iz Moskve, je omejeno delo v vseh uralskih plavžih.

— Strašna nesreča v Vodica. Dne 16. avgusta je kopalo v Rojčevi jami 18 vodiskih deklet pesek. Ob četrt na eno popoldne se je pa podsula približno 2 m visoka plast zemlje, ki je zasula popolnoma Marjeto Rahnetovo iz Bukovice in Marjano Novakovo, do pasu pa Angelo Bida. Novakova je klicala: »Pomagajte! Pomagajte!« Izkopali so jo še živo, 31 letno Marjeto Rahnetovo so pa izkopali mrtvo.

— Sprla sta se dne 15. avgusta na Koroški Beli Janez Malej in Jakob Jeralj iz Koroške Bele z Antonom Javornikom iz Javornika. Zupan, katerega sta Belčana oklufatla, je šel s kolom za njima. Malej in Jeralj sta Zupana, ki je že bežal, prijela, ga peljala k vodnjaku, ga postavila v korito, da je stal do kolen v vodi in ga pretepala s koloma po rebrih in trebuhu, dvignila sta ga nato iz korita in ga tam pustila. Na dobljenih smrtnih poškodbah je Zupan na to 17. avgusta umrl. V vodi je stal Zupan celo uro; Malej je udrihal po njem s kolom po njem spredaj, Jerala pa zadej. Maleja in Jerala so zaprli.

— Ponesrečeni otrok. V Škofji Loki je utonil 8 letni štefan Jamnik, ko se je kopal. Utopljenca je potegnil iz vode delavec Alojzij Podveršček, toda deček je bil že mrtev.

— Napad v Kamnigoric. Dne 8. avgusta je napadel Blaž Ložak 77 letnega vžikarja Gašperja Bezlaja iz Kamnigorice in ga poškodoval po glavi in po životu.

— Nesreča na železnici. Ko se je 36 letni Anton Brand iz Vrhpolja peljal iz Postojne po železnici, ga je pritisnil vaion drugega vlaka, ki se je peljal mimo, za levo roko in mu jo je poškodoval.

— Z bojišča dela. Cirkularna žaga je prišla za levo roko 16 letnega delavca Franca Turšiča v Kobijevi tvornici v Borovnici in mu jo je težko poškodovala.

Ljubljanski dogodki.

lj Zaprisega uradništva. Takoj drugi dan po kraljevi smrti, dne 17. avgusta ob enajstih je g. minister Hribar zaprisegel načelnike vseh uradov, kateri so ob sedemnajstih zaprisegli ostalo uradništvo.

lj Komunisti. Komunist Bartuloviča izdajatelja »Dela« je, kakor znano policija izgnala iz Ljubljane. Izgon je potrdila tudi pokrajinska uprava, ko se je nanjo Bartulovič pritožil. — V enomesčni policijski zapor so bili obsojeni komunisti Marcel Zorja, Ivan Makuc in Franc Perdan radi hujskanja. Obsodba je bila že potrjena po vseh inštancah.

lj G. župnik Nikolaj Stazinski je bil danes pred senatom, ki mu je predsedoval višji sodni svetnik g. dr. Modic, od obtožbe po § 103 s. k. z. oproščen.

lj Ljubljanske policijske zadeve. Dne 25. julija sta vinjena Ivan Šimenc in Franc Remc nadlegovala neko žensko, ozmerjala nekega gospoda, ki ju je opominjal. Prišli stražnik je omenjena aretiral, »ker sta se mu uprla in ga napadla, da je bil primoran rabiti sablje«, kakor je stražnik pri razpravi izpovedal. G. komponist Kogoj, ki je bil slučajno navzoč, se je zgražal nad takim postopanjem in je kritiziral tako po-

stopanje. Zagovornik g. dr. Štefanovič je poudarjal, da ni podan dejanski stan po § 314 k. z., ker to, kar naj bi bil g. Kogoj govoril, je le dovoljena kritika. Sodišče je g. Kogoju pri razpravi obsodilo na 100 K globe ali 1 dan zapora. Proti tej obsodbi je g. dr. Štefanovič vložil pritožbo.

lj Z lestve je padel 62 letni delavec Ivan Hlebs in se notranje težko poškodoval.

Ženski vestnik.

ž Neenakopravnost v Ameriki. Splošno je znano, da so Združene države priznale žensktvu volilno pravico. Toda ta pravica velja le za belo žensktvo, temnopoltu »poltemnopoltu žensktvo je od te pravice izključeno.

ž Ženski socialni poklici v Nemčiji. Na Nemškem imajo visoko razvito socialno skrbstvo, v katerem deluje mnogo ženskih strokovno izobraženih moči. Ženske so nameščne kot; okrožne, ukrajne in mestne skrbnice, kot stanovanjske skrbnice, kot skrbnice v javnem skrbstvu za matere in dojenčke, kot socialne skrbnice v javnih bolnišnicah, kot policijske skrbnice, kot voditeljice policijskih oddelkov za socialno skrbstvo, kot voditeljice, poslovodkinje in skrbnice v mestnih mladinskih uradih, kot socialne uradnice po občinskih uradih za javno blaginjo, kot znanstvene sotrudnice v mladinskem skrbstvu in drugih socialnih strokah, kot poslovodkinje v deželnih uradih za posredovanje dela in izbiro policia in končno kot sotrudnice v velikih zasebnih skrbstvenih organizacijah. Za vse te poklice dobivajo ženske teoretično strokovno izobrazbo na ženskih socialnih šolah oziroma akademijah, ki se zaključujejo z državnim izpitom.

ž Vprašanje sodobnega ženskega gibanja. S čim se peča moderno žensko gibanje, odkar je večina držav izpolnila njegovo glavno zahtevo po enakopravnosti ženske v vsem javnem življenju? To nam najbolj povedo programi na zborovanjih velikih ženskih organizacij. Na zadnjem kongresu mednarodne ženske zveze, ki se je nedavno vršil na Dunaju, smo videli, da ga je obvladala misel svetovnega miru. Zveza nemških ženskih društev, ki šteje blizu milijon članov in je ena najodličnejših in najdelavnejših ženskih organizacij na svetu, pa naznanja za svoj letošnji občni zbor, ki se bo vršil od 5.—7. oktobra t. l. v Kolinu, naslednji dnevni red: 1. Vprašanje deklishe šolske izobrazbe: a) bodočnost deklishe šolske izobrazbe, b) nadaljevalna šola, c) državljanska vzgoja, d) problemi ženske poklicne (strokovne) izobrazbe; 2. stališče in naloge družine v njenem razmerju do družbe in zakonodaje: a) družina kot pravna vzgojna sila, b) preosnova družinskega prava, c) družina in mladinska blaginja. — Kakor se vidi, je moderno žensko gibanje obrnilo svojo pažnjo vprašanjem splošne blaginje. Sicer so vsa ta vprašanja že preje tvorila bistven del njenega programa, vendar je stal v prvi vrsti boj za enakopravnost. Sedaj je ta boj — vsaj v velikem in v večini držav — postal brezpredmeten in žensktvo se posveča sedaj v prvi vrsti splošnočloveškim političnim, kulturnim in socialnim vprašanjem. Jugoslovanski ženski kongres se bo moral še vedno pečati z zahtevo po politični osvoboditvi žensktva.

ž Zahteve ameriškega žensktva. Velike organizacije ameriškega žensktva so v poslancih na kongres predložile te-le zahteve: varstvo matere in otroka, boj proti otroškemu delu, pospeševanje vzgoje in gospodinjstva, ureditev živilske produkcije, priznanje državljanske enakopravnosti žensktva.

ž Ženska častni doktor. Za častnega doktorja tubinske univerze je bila zaradi zaslug na narodnogospodarskem polju imenovana gđc. Gertrud Dyhrenfurth.

Naša društva.

Organizacija javnih nameščencev somišljenikov SLS sklicuje za danes zvečer ob 20. uri v društvenih prostorih Stari trg št. 2, I. nadstr., žalno odborovo sejo. Prosim gg. odbornike, da se seje polnoštevilno udeleže. — Posebna vabila se ne razpošljejo. — Predsednik.

d Prireditve Pevske Zveze v Kamniku preložimo vsled smrti Njegovega Veličanstva na čas, katerega bomo kasneje določili. Vse zbere prosimo, da kar napre vadijo, ker bo spored prireditve isti, kol je bilo določeno.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovarna	Barva vsakovrstno blago.
JOS. REICH	Kemično čisti oblike.
Ljubljana, Poljanski nasip 4.	Sveti oliko ovratnike, za-
Podružnice: Šelenburgova ul. 4.	postnice in srajce.
Podružnice: Maribor	Novo mesto Kočevje
Gosposka ul. 36.	Glavni trg. št. 39.

Grigorij Geršuni — J. T.:

Po obsodbi ...

(Koncc.)

Trije tedni od obsodbe so pretekli. Bilo je v sredi šestega postnega tedna. V Velikem tednu ne smejo izvršiti nobene obsodbe. Torej jo morajo izvršiti gotovo sedaj v tem šestem tednu. Sreda tega tedna je bila praznik, z eno besedo, zgodilo se je tako, da sem si zamislil 16. marec kot zadnji dan v Petropavlovi trdnjavi. Po mojem računu bi morali izvršiti smrtno obsodbo v noči s 16. na 17. marc.

Večer. Pregledam, če imam v redu morfij; v odgovarjajočem načinu se pripravljam in pričakujem. Straže so ravnokar zamenjali. V trdnjavi drhti vse v mir, kakršen more biti samo v zaporih. Deseta ura. Pazno prisluškujem, da ne preslišim kakega gibanja. V smrtni tišini zaslišim naenkrat odmev korakov na hodniku. Močni, hitri koraki, ki se bližajo moji celici.

¹ Predno so me aretirali, sem bil pričnan, da me bodo po obsodbi mučili. Ker nisem vedel, koliko časa bom lahko čil, sem si nabavil dozo morfija in posrečilo se mi je, da sem si jo pridržal kljub navdave natančni preiskavi. Šele pozneje sem jo uničil, ko sem se prepričal, da je ne rabim več.

¹ Nek tovariš je v procesu nekaj izdal.